

Policijsko delo v skupnosti - študija primera: Halton Strategic Partnership, Velika Britanija

Klemen Bančič, Petra Čarman, Andrej Jurij Pirnat, Maja Vrhovnik

Povzetek:

Namen prispevka je predstavitev programov v skupnost usmerjenega policijskega dela policijske postaje Halton, Velika Britanija

V prispevku se bomo posvetili predstavitvi nekaterih programov v skupnost usmerjenega policijskega dela, kot ga izvaja policijska postaja Halton v policijski upravi Cheshire na severu Velike Britanije. Z uporabo pristopa "od spodaj navzgor" ter pobudami za vzpostavitev strateških partnerstev z lokalnimi organizacijami, zasledujejo uresničenje naslednjih prioritet: zdravje, obnova mesta, priložnosti in zaposlitev, blagostanje in enakopravnost ter kreiranje varnih in privlačnih sosesk.

Cilj prispevka je bolje spoznati celosten načrt v skupnost usmerjenega policijskega dela, kot ga izvajajo v Veliki Britaniji, in iz študije primera poskušati potegniti vse pozitivne strani takšnega policijskega dela, ki bi se ga lahko izvajalo tudi v Sloveniji.

Metodologija:

Pregled literature ter metoda opazovanja.

Ugotovitve:

Sodelovanje policijske uprave Cheshire s skupnostjo predstavlja dober primer, po katerem se lahko zgleduje slovenska policija, vsaj kar se tiče vpletenosti skupnosti v skupno odločanje in prispevka vseh ravni skupnosti. Policija deluje kot povezovalni člen med skupnostjo in ostalimi organizacijami, kar prispeva k boljšemu upravljanju sosesk in zmanjševanju stopnje kaznivih dejanj in prekrškov na območju posamezne policijske uprave.

Omejitve/uporabnost raziskave:

Omejitve pri implementaciji pristopov v slovenski prostor predstavljajo predvsem razlike v zakonodaji ter sestava skupnosti.

Izvirnost/pomembnost prispevka:

Pregled policijske prakse v Veliki Britaniji, nekaterih praktičnih primerov projektov in možnost umestitve določenih pristopov reševanja problemov v slovenski prostor.

Ključne besede: skupnost, policijsko delo v skupnosti, študija primera, Halton, Velika Britanija.

1 UVOD

Halton je občina na severo-zahodnem delu Anglije, nahaja se v okrožju Cheshire. Leta 2004 so v Haltonu zabeležili 118,925 prebivalcev, kar daje Haltonu status najgostejše poseljenega območja v okrožju Cheshire (www.halton.gov.uk).

Za Halton pa je značilno tudi veliko število socialnih problemov, med njimi visoka raven kriminalitete, nizka raven izobrazbe in zaposlenosti. Prav zato je vlada namenila sredstva iz Sklada za obnovo soseske tudi soseski Halton. S pomočjo poročila o stanju mesta je bilo določenih pet strateških prioritiet, ki zajemajo vse od zdravja, urbane obnove, otrok, izobraževanja kot tudi varnosti v Haltonu.

V prispevku se bo posvetilo največ pozornosti prav peti strateški prioriteti – varnosti v Haltonu, ki zajema tudi vzroke za kriminaliteto in nered ter pomoč in sodelovanje skupnosti pri zmanjševanju stopnje kriminalitete. Na osnovi prioritete tako Družabništvo Halton s pomočjo odborov in pododborov omogoča in ocenjuje razne akcije, med njimi PubWatch, Archangel, upravljanje soseke idr. (www.haltonpartnership.net).

Prav posebno pozornost pa se v Haltonu posveča tudi antisocialnemu vedenju ter posebni obliki ukrepa, ki ga v Združenem Kraljestvu poznajo pod kratico *ASBO* – *anti-social behaviour order*.

Halton je s pomočjo sodelovanja skupnosti dosegel lepe rezultate - v soseski se je izboljšala raven zdravja, stopnja izobrazbe in zaposlovanja; tudi gospodarstvo počasi doživlja svoj razcvet. Soseska Halton bi tako bila lahko dober primer, kaj vse se lahko doseže s skupnim udejstvovanjem in trudom – ko se za dobro skupnosti združijo ljudje iz različnih delov družbe in naredijo nekaj v korist vseh.

Pojavi se le vprašanje, ali so stvari res tako rožnate? Res sodelujejo vsi predstavniki skupnosti? So ukrepi res enakopravni in pravični? Vsaka zgodba ima dve plati...

2 DRUŽABNIŠTVO HALTON

Halton prejema sredstva iz Sklada za obnovo soseske s strani vlade, kar pripomore k reševanju problemov. Med letoma 2001 in 2008 so prejeli več kot 30 milijonov angleških funtov za namen izboljšanja storitev ter splošne kvalitete življenja za ljudi, ki živijo na tem področju (www.haltonpartnership.net).

Za pomoč pri usmerjanju Družabništva Halton, je bilo leta 2005 ustvarjeno poročilo »Stanje mesta«, ki je imelo tri glavne točke (www.haltonpartnership.net):

- Priskrbeti bazo ključnih informacij glede določanja strateških prioritiet
- Imeti vpliv na prihodnjo taktiko ter na proces finančnega načrtovanja
- Prispevati k razvoju Skupnostne strategije za Halton

Na podlagi informacij v tej študiji, je bilo za Halton določenih pet strateških prioritiet, ki so imele enako vrednost (www.haltonpartnership.net):

- Zdrav Halton

- Urbana prenova Haltona
- Otroci in mladi v Haltonu
- Zaposlovanje, izobraževanje in razvoj veščin prebivalstva v Haltonu
- Varnejši Halton

Družabništvo Halton je načrtalo jasne smernice glede porabe finančnih sredstev, ki so bila na voljo. To je vključevalo samo predloge, ki (www.haltonpartnership.net):

- jasno vplivajo na eno od strateških prioritet;
- naslavljajo prikazano potrebo ali vsebujejo raziskavo namenjeno identifikaciji takšne potrebe;
- bazirajo na trenutno najboljši praksi;
- se osredotočajo na preprečitev usmerjeno v ključne faktorje, ki naj bi zmanjšali razpon v standardih med Haltonom in državnem povprečju;
- pomagajo najbolj deprivilegiranim skupinam bolj, ali vsaj toliko kot bolj privilegiranim.

2.1 Organizacije Družabništva

Strateški odbor je odgovoren za določanje smernic Družabništva Halton. Opredeli in določa prioritete ter sprejema ključne odločitve glede tega, kje se bodo porabila finančna sredstva. Odbor sestavljajo višji uradniki sledečih organizacij (www.haltonpartnership.net):

- Cerkevni voditelji Cheshire-ja
- Stražniki Cheshire-ja
- Gasilci ter reševalci Cheshire-ja
- Zvezne storitve Greater Merseyside-ja
- Podjetje d.o.o. Greater Merseyside-ja
- Učiteljski svet Greater Merseyside-ja
- Mestni svet Halton-a
- Trgovska in podjetniška zbornica Halton-a
- Otroško varstvo (vrtci) Halton-a
- Stanovanjsko društvo Halton-a
- Športno društvo Haltona
- Halton skupaj (Mreža skupnosti)
- Službeni center Plus
- Severozahodna razvojna agencija
- Univerza Riverside

3 STRATEŠKE PRIORITETE

3.1 Zdrav Halton

Glavni cilj projekta je ustvariti bolj zdravo skupnost in promocija dobrega počutja – pozitivna izkušnja življenja z dobrim zdravjem (ne samo v smislu odsotnosti bolezni), in nudenje priložnosti ljudem, da odgovornost za svoje zdravje vzamejo v svoje roke, seveda s strokovno pomočjo.

Zakaj prav zdravje? Statistika kaže, da so zdravstveni standardi v Haltonu eni izmed najnižjih v državi. Prav tako jih izpostavljajo kot aspekt življenja v mestecu, ki je najbolj

potreben izboljšanja. Populacija Haltona se stara, kar bi lahko še dodatno obremenilo zdravstveno in socialno varstvo. Sočasno način življenja v mestecu, še posebej med mladimi, ki vključujejo prehranjevanje, kajenje, alkohol, telovadbo ter druge faktorje, še naprej povzroča skrb za prihodnost.

Glavni cilji vključujejo:

- Celostno razumeti vzroke slabega zdravja v Haltonu in izboljšati splošno raven zdravja ter počutja lokalnega prebivalstva.
- Postaviti trdne temelje za zdrav začetek v življenju in podpirati tiste, ki so tega v skupnosti najbolj potrebni z višanjem in promocijo avtonomije.
- Promocija zdravega življenjskega okolja in načina življenja z namenom zaščite zdravja prebivalstva, vzdrževanje individualnega zdravja in dobrega počutja ter preprečiti in učinkovito nadzirati bolezni.
- Zmanjšati breme bolezni v Haltonu z osredotočenjem na nižanje števila obolelih za rakom in boleznimi srca in ožilja, umskih bolezni in sladkorne bolezni, ter se posvetiti tudi zdravstvenim zahtevam starejšega prebivalstva.
- Odstraniti prepreke, ki ovirajo ljudi in prispevajo k slabemu zdravju, z zagotavljanjem splošnega dostopa do palete socialnih, skupnostnih in nastanitvenih storitev ter kulturnih in športnih dejavnosti, z namenom zvišanja ravni kvalitete življenja.

3.2 Promocija urbane obnove

Glavni cilj promocije urbane obnove je popolna prenova urbanih zgradb in celotne infrastrukture, razvijanje razburljivih področij in ustvarjanje živahnega in dostopnega mesteca, ki bi bil lahko prebivalcem v ponos.

Moderni Halton je podedoval izjemno zapuščino starega in nekvalitetnega ozemlja, stavbe in fizično infrastrukturo, ki spodbujajo razvojni potencial in privlačnost tega območja. Ureditev mesta je ključ do večje blaginje in okrepitev podobe o mestecu.

Glavni cilji vključujejo:

- Ustvariti in obdržati poslovno okolje enaindvajsetega stoletja s potrebno raznolikostjo in kvaliteto lokacij, prostorov in infrastrukture, ki lahko podpirajo visoke investicije in ekonomsko rast ter posledično povečajo konkurenčnost Haltona.
- Obnoviti centre mesta z namenom ustvariti dinamičen in dobro oblikovan visoko kvaliteten komercialni prostor, ki lahko še naprej služi potrebam lokalnega prebivalstva, investitorjem, podjetjem in obiskovalcem.
- Podpirati in vzdrževati cvetoče soseske in odprte prostore, ki so na ravni zahtev prebivalstva in prispevajo k njihovem uživanju življenja.
- Zagotoviti, da Halton ustvari in vzdržuje visoko raven dostopnosti do območij, tako da sta priložnost in potreba izenačeni, ter nudi dobro povezavo z ostalim svetom s pomočjo transporta.
- Povečati, promovirati in slaviti kvaliteto zgrajenega in naravnega okolja v Haltonu z namenom izboljšanja podobe mesteca.

3.3 Otroci in mladi v Haltonu

Posvečanje pozornosti otrokom in mladim v Haltonu zagotavlja, da so le-ti v Haltonu zaščiteni, zdravi in zadovoljni, ter da so jim nudene visoko kvalitetne storitve.

Otroci in mladi so prihodnost Haltona. Sčasoma bodo postali odrasli z odgovornostmi do vseh vidikov življenja v mestecu. Zato je skrajno pomembno, da se investira v Haltonovo prihodnost tako, da se investira prav v njih. Tako se jim bo lahko zagotovilo, da bodo imeli kar se da dober začetek v življenju, šli kamorkoli in delali karkoli pozitivnega ter imeli možnost, da zapolnijo svoje potenciale in uspejo.

Glavni cilji vključujejo:

- Zagotoviti, da so vsi otroci in mladi v Haltonu deležni zdravega načina življenja, s katerim lahko dosežejo fizično in čustveno dobro počutje.
- Zagotoviti, da vsi otroci in mladi v Haltonu odrastejo in uspevajo v varnem okolju, skupnostih, domovih in družinah.
- Zagotoviti, da so otroci in mladi v Haltonu vključeni v izobraževanje z namenom socialnega razvoja ter doseganja njihovega polnega potenciala.
- Zagotoviti, da se vsi otroci in mladi v Haltonu vključujejo v podjetno vedenje, so samozavestni in sprejemajo pozitivne odločitve o svojem življenju in življenju svoje skupnosti.
- Zagotoviti, da imajo vsi otroci in mladi v Haltonu svetlo prihodnost po šolanju s sprejemanjem skozi življenjskega učenja, delovnih možnosti in uživanjem pozitivnega življenjskega standarda.

3.4 Zaposlovanje, izobraževanje in razvoj veščin

Močna ekonomija zagotavlja ključ do vsakega cvetočega in uspešnega mesta. Zagotavlja službe, možnosti, bogastvo in aspiracije za lokalno prebivalstvo. A neskladje med potrebami lokalnih podjetij in veščinami lokalnega prebivalstva ostaja. To pomeni, da so možnosti in potrebe v neravnovesju ter tako prispevajo k vsesplošnemu pomanjkanju v Haltonu. Za trajen ekonomski razvoj in blaginjo pa je potrebna zaveza ter podpora živemu podjetniškemu sektorju in zaveza zaposlovanju, izobraževanju ter pridobivanju veščin, ki bo zadovoljila celotno prebivalstvo Haltona.

Namen projekta je ustvariti ekonomično uspešno mesto, ki spodbuja investicije, podjetništvo in gospodarsko rast ter dela na razvoju izobraževanja, učenja in razvoja veščin perspektivne delovne sile z namenom uživanja v vseh priložnostih, ki jih Halton premore.

Glavni cilji vključujejo:

- Spodbujanje podjetniške kulture in narediti Halton idealno mesto za začetek in rast ekonomske dejavnosti.
- Razvoj kulture, kjer je učenje cenjeno, ter zvišati stopnjo veščin skozi celotno odraslo prebivalstvo in lokalno delovno silo.
- Promocija in zvišanje zaposljivosti lokalnega prebivalstva in odstranjevanje ovir do zaposlitve večjega števila ljudi.
- Razviti močno, raznoliko, konkurenčno in obstojno lokalno ekonomijo, temelječo na znanju.

3.5 Varnejši Halton

Družabništvo za varnost skupnosti mesta Halton **preučuje in se ukvarja s pogloblitimi vzroki za kriminaliteto in nered, in naslavlja skrb skupnosti z zmanjševanjem stopnje kriminalitete**. Partnerski pristop k reševanju problema kriminalitete se je začel leta 1990. Ključne agencije so se povezale v ideji, da je potrebno

reševati vzroke kriminalitete ravno tako kot simptoma kriminalitete in vedenja, povezanega z odvisnostjo od prepovedanih substanc. Vse to je omogočil **Crime and disorder act (1998)**, ki je uvedel primerne instrumente za boj s kriminaliteto.

Družabništvo za varnejši Halton načrtuje, omogoča in ocenjuje akcije, ki zmanjšujejo kriminal na območju skupnosti, strah pred kriminaliteto, dejanja, povezana s prepovedanimi drogami in žaljiva ravnanja. Vse to z namenom ustvariti čisto, zeleno, in varno mesto za življenje.

3.5.1 Cilj in namen Družabništva za varnejši Halton

Družabništvo za varnejši Halton udejanja **triletno preprečevalno strategijo**, ki se konča v letu **2008**. Strategija se deli na 5 tematskih področij, vsak del strategije pa vodi posebna strateška skupina za izvršitev nalog. Strateška skupina za izvršitev nalog razdeljuje naloge podskupinam, ki izvršujejo naloge po naročilu glavne skupine in jim poročajo o napredku.

3.5.2 Glavni cilji oziroma področja preventivne strategije:

- Zmanjšanje škode, povezane z uživanjem alkohola
- Obstoječa kriminaliteta in povratništvo
- Nasilje v družini
- Zloraba prepovedanih drog
- Zaveza in družabnost

3.5.3 Primere partnerskega dela predstavljajo akcije:

- PubWatch
- Archangel
- Razpršitveni nalog
- Upravljanje sosesk

PubWatch

V Veliki Britaniji je mreža gostinskih lokalov, ki sodelujejo v akciji PubWatch, v veljavi že preko 40 let. Glavna ideja PW je, da se lastniki gostinskih lokalov odločijo, da bodo upoštevali skupna pravila glede dela s težavnimi strankami, ki razgrajajo v lokalu, povzročajo škodo, ustrahujejo ostale goste ali predstavljajo katero drugo vrsto nadloge.

Pravila obnašanja v lokalih in sankcije za njihovo kršitev so javno objavljene v gostinskem lokalu, in lastniki lokalov jih aktivno upoštevajo. Zavrnitev vstopa v lokal in strežba težavnim strankam se je v večini primerov izkazala za koristno.

Mreža temelji na podlagi povezanosti gostinskih lokalov med seboj, kar v praksi pomeni, da se med seboj obveščajo o težavnih strankah in zaradi česa so komu prepovedali vstop, na internetni strani pa so tudi javno objavljene fotografije oseb, ki povzročajo materialno škodo in nered v gostinskih lokalih. Lastniki gostinskih lokalov sodelujejo skupaj s policijo, statistično gledano pa je ukrep povezanosti gostinskih lokalov rezultiral v **45-55 % zmanjšanju incidentov v gostinskih lokalih**.

- **(Uporaba radijskih zvez**, ki so tudi lahko povezane s policijsko postajo, telefonsko komuniciranje, v obliki sms sporočil, uporaba detektorjev kovin za

preprečevanje vnosa orožja in nožev, kemična sredstva za preverjanje vsebnosti drog na dlaneh...).

- **Seznam oseb**, katerim je bil prepovedan vstop, skupaj s **slikami** (oseba sama dovoli objavo slike ali jo lastniki gostinskih lokalov dobijo s pomočjo policije)
- **Objava slik oseb** ne predstavljajo kršitve zakonodaje v VB, saj je PubWatch združenje ljudi, ki skušajo zaščititi svoje imetje in goste pred škodo in fizičnimi napadi. Dejansko oseba nima pravice vstopiti v lokal in naročiti pijače, če se s tem ne strinja lastnik gostinskega lokala.

Archangel

Neodvisna organizacija, ki skrbi za ozaveščanje ljudi o nevarnostih uživanja alkohola po gostinskih lokalih, pomaga pri incidentih, povezanih z alkoholom ali nasilnim vedenjem. Imajo pristojnost odvzeti alkohol mladoletnim osebam.

Predvsem v času šolskih počitnic in ob koncu tedna nadzorujejo vstop mladoletnih oseb v gostinske lokale in prisotnost alkohola pri njih.

Razpršitveni nalog

Na območju, kjer so prebivalci zaskrbljeni zaradi večjega števila tolpa ali postavljanja mladoletnih skupin, ima policija možnost omejiti zadrževanje oziroma izvajati razpršitveni nalog. Policija ima pristojnost razpršiti večje skupine oseb z določenega območja, jih razdeliti v manjše skupine ali jim zapovedati, naj se premaknejo na drugo območje. Ravno tako morajo določeno območje zapustiti osebe, katerih domovanje se ne nahaja na tem območju. Če se mladoletni osebe (do 16 let) nahajajo na določenih območjih po 21. uri, jih imajo policisti pristojnost peljati domov ali na drugo primerno mesto.

Če obstaja sum, da se bosta dve ali več oseb vedlo antisocialno na omejenem območju, jih ima policija pristojnost napotiti izven meja območja.

Nalog ni omejen na čas izvajanja, starost ali spol oseb. Če osebe ne upoštevajo navodil policije, sledi postopek odvzema prostosti.

Omejitev zadrževanja oseb na določenem območju lahko izda višji policijski inšpektor na podlagi preteklih dogodkov ter mnenja prebivalcev na tem območju. Omejitev lahko traja največ 6 mesecev.

Upravljanje sosesk

Na novo ustanovljena ekipa štirih oseb je nedavno začela z razvojem upravljanja sosesk za začetek v treh soseskah (Central Widnes, Hallwood Park in Palace Fields, Castlefields in Windmill Hill). Upravljanje sosesk se financira iz Sklada za varnejše in močnejše soseske, glavni namen pa naj bi bil zmanjšati vrzel med najbolj prikrajšanimi deli mesta in ostalim delom. To vključuje sodelovanje prebivalcev s ponudniki komercialnih storitev, z lokalno oblastjo, s podjetji, in z prostovoljnimi (dobrodelnimi, nevladnimi) organizacijami. To naj bi pripomoglo k temu da lokalne storitve postanejo bolj odgovarjajoče potrebam okolja. To ne vključuje porabe velikih količin denarja, temveč le boljše gospodarjenje z obstoječim proračunom (www.haltonpartnership.net).

4 ANTI-SOCIALNO VEDENJE V HALTONU

Družabništvo za varnejši Halton je razvilo strategijo za udejanjanje gesla: »*Anti-socialno vedenje v Haltonu ni dobrodošlo in ne bo tolerirano*«. Strategija zagovarja celostni pristop k zagotavljanju varnejših skupnosti, v katerih ljudje niso le varni, pač pa se tudi počutijo varne. Strategija se osredotoča na tri specifična področja: **preprečevanje in odvracanje, varovanje in kaznovanje** ter **rehabilitacija**, ki niso vedno vzajemno izključujoča. Na ta način Družabništvo išče najprimernejše načine odzivanja na pritožbe o anti-socialnem vedenju (<http://www2.halton.gov.uk/shp/documents/ASBStrategy>).

V samem bistvu strategije so principi preprečevanja, izobraževanja, ustvarjanja skupnosti (community building), usposabljanja skupnosti za aktivno delovanje, podpore žrtvam in hitri ter močni ukrepi proti tistim, ki se ne vedejo primerno – to je na način, ki ga skupnost ne odobrava.

Strategija naj bi začrtala jasne smernice vzpodbujanja sprejemljivega vedenja, reševanja problemov, ki vodijo v anti-socialno vedenje, naglega in učinkovitega odzivanja na anti-socialno vedenje ter ozaveščanja problematičnih ljudi.

Anti-socialno vedenje je neposredno povezano z mnogimi dejavniki tveganja, poleg tega pa je tudi zavestna odločitev nekaterih posameznikov in skupin. Obstajajo trdni dokazi, da prikrajšanost, revščina, nezaposlenost, nizka stopnja izobrazbe in onemogočen dostop do uslug javnih služb, vplivajo na pojav anti-socialnega vedenja. Tudi pomanjkanje priložnosti za koristno družabno preživljanje prostega časa na primernih krajih za druženje in organiziranih aktivnostih, zasvojenost, odtujitev ali odsotnost občutka pripadnosti, pritiski s strani vrstnikov ali deviantne družine in težave z mentalnim zdravjem, so nekateri od mnogih bolj osebnih dejavnikov. Tako je treba gledati na preventivno delovanje kot na zmes zmanjševanja negativnih dejavnikov v okolju in ustvarjanja osebnostnih sprememb v osebah, ki so v največji nevarnosti, da postanejo izvrševalci anti-socialnega vedenja (<http://www2.halton.gov.uk/shp/documents/Toolkit>).

4.1 Pojavne oblike anti-socialnega vedenja

Po anketi opravljeni v Haltonu v letih 2005 in 2007 so pojavne oblike anti-socialnega vedenja, ki najbolj vznemirjajo ljudi: onesnaževanje, nered, ki ga povzroča mladina, neuvidevno parkiranje, pasji iztrebki, pitje alkohola in škoda povzročena s kaznivimi dejanji (<http://www2.halton.gov.uk/shp/documents/ASBStrategy>).

Cilji družabništva za varnejši Halton na področju anti-socialnega vedenja so:

- zmanjšanje zaskrbljenosti prebivalcev zaradi anti-socialnega vedenja,
- večanje števila prebivalcev, ki se zavedajo, kakšni ukrepi se izvajajo v smeri odpravljanja anti-socialnega vedenja,
- povečati število odstranitvev zapuščenih avtomobilov v najkrajšem roku,
- pospešiti odstranjevanje žaljivih grafitov,
- dvigniti občutek varnosti tudi ponoči,
- znižati število bolnišničnih primerov kot posledice prekomernega uživanja alkohola,
- dvigniti raven zadovoljstva prebivalstva z okoljem,
- zmanjšati število mladoletnih in polnoletnih prestopnikov, predvsem povratnikov.

4.2 Dokumenti s področja anti-socialnega vedenja

Najpomembnejši dokument na nacionalni ravni (UK), ki obravnava problem anti-socialnega vedenja, je *Anti-Social Behaviour Act 2003*. Ta vzpostavlja številne ukrepe, ki so nadaljevanje dela začetega s *Crime and Disorder Act 1998*. Lokalnim oblastem daje, v sodelovanju s policijo in ključnimi lokalnimi organizacijami, večja pooblastila za ukrepanje v boju z vzroki anti-socialnega vedenja. Po tem zakonu zajema anti-socialno vedenje področja kot so: neprimerna uporaba javnih površin, brezobzirno vedenje, dejanja usmerjena proti osebam in okoljska škoda (<http://www.homeoffice.gov.uk>).

Haltonova strategija za odpravljanje anti-socialnega vedenja se poslužuje definicije iz *Crime and Disorder Act 1998*, ki pravi, da je anti-socialno vedenje: »Vedenje na način, ki povzroča, ali bi lahko povzročal nadlegovanje, vznemirjenost ali stisko eni ali več osebam, ki ne prebivajo v istem gospodinjstvu (kot storilec)«.

Anti-social behaviour orders – ASBO-s je kontroverzen in za mnoge laike ter pravne strokovnjake sporen pravni instrument. Odkar je prišel v veljavo se v britanski javnosti krešejo mnenja o njegovi sprejemljivosti. Sporna se zdijo predvsem vprašanja o brisanju meja med kriminalnim in nekriminalnim (Brown, 2004: 205) - samo vedenje, ki se ga zajame v ASBO ni inkriminirano, kršitev ASBO-ja pa je kaznivo dejanje in kot tako podvrženo kazenskim sankcijam. To vodi v vedno večje število oseb, ki imajo opravka s kazenskim pravosodjem in v širjenje formalnega družbenega nadzorstva. Močno sporno se zdi tudi določilo, da se lahko ASBO odredi za obdobje najmanj dveh let, zgornja meja pa ni določena, kar pomeni, da se lahko podaljšuje za nedoločen čas. Ob vseh mogočih kritikah se morda zdi še najbolj pozitivna ugotovitev, da se ASBO v praksi niti ne uporablja prav pogosto, pravzaprav precej manj, kot je britanska vlada načrtovala ob sprejemanju zakona (Burney, 2002: 469) – v okrožju Cheshire, ki zajema tudi Halton, do septembra 2001 še ni bil niti enkrat odrejen ASBO, v vsej Angliji in Walesu pa je bilo v prvih dveh letih in devetih mesecih odrejenih zgolj 518 (Burney, 2002: 476).

4.3 Področja delovanja

Preventivni programi se osredotočajo na: izobraževanje, vzpostavljanje primerne infrastrukture, vzpostavljanje možnosti za vključevanje ljudi v prostočasne dejavnosti, vzpodbujanje prostovoljstva in podobno.

V okviru varovanja in kaznovanja je izrednega pomena, da ljudje aktivno sodelujejo s policijo in da skupaj postavijo jasna merila dopustnega vedenja v skupnosti. Aktivnosti s tega področja zajemajo: lokalne »policijske ure« za otroke, strogo uveljavljanje podnajemniških pogodb, ki vključujejo pravila o standardih vedenja, strogo uveljavljanje okoljskih pravil, izvrševanje zakonodaje, ki temelji na medsebojnem spoštovanju (npr. ASBO) in podobno.

Rehabilitacija pa se posveča izvrševalcem anti-socialnega vedenja, predvsem tistim, ki so že bili podvrženi pravnim sankcijam, s ciljem, da bi se jih rešilo iz začaranega kroga povratništva, ki se hrani z negativnimi sankcijami in izločevanjem storilcev iz družbe. Rehabilitacija naj bi se dosegla z usmerjenim delovanjem v majhnih skupinah znanih povratnikov, s katerimi se osredotoča predvsem na probleme povezane s stalnim prebivališčem, vključevanjem v skupnost, vzpodbujanjem odgovornega vedenja na področju izobraževanja, starševstva in podobno.

Posamezniki, družine, soseske in cele skupnosti se vzpodbuja, da bi se aktivno vključevali v razvijanje rešitev za problem anti-socialnega vedenja. Velik pomen se daje tudi podpori žrtvam in pričam anti-socialnega vedenja, saj je potrebno poskrbeti, da ne trpijo in so deležne primerne podpore in zaščite, ko se odločijo, da bodo prijavile primere anti-socialnega vedenja. Tako žrtvam ni treba neposredno komunicirati s policijo, da bi bili deležne pomoči, saj so vzpostavljene močne mreže prostovoljnih organizacij, ki pod vodstvom dobro usposobljenega osebja pomagajo žrtvam pri soočanju s posledicami anti-socialnega vedenja. Med drugim tudi pripravijo bodoče priče na proces pred sodiščem, ki je lahko posebno težaven zaradi soočenja s storilcem (<http://www2.halton.gov.uk>).

5 ZAKLJUČEK

Ideje o v skupnost usmerjenem policijskem delu izvirajo prav iz Anglije, toda do prenosa teh idej v prakso je marsikje prišlo šele v zadnjem desetletju. Takšen primer je prav Halton, kjer se je v zadnjem desetletju sodelovanje policije s skupnostjo izkazalo za zelo učinkovito in je prispevalo k splošnemu dvigu kvalitete življenja prebivalstva na tamkajšnjem območju.

Seveda pa obstaja kar nekaj pomislekov o izvajanju programa družabništva Halton, ki je sicer dober, toda z določenega zornega kota zna biti tudi sporen. Programi, kot je na primer PubWatch so po eni strani dokazano učinkoviti, po drugi strani pa delujejo kot zelo očiten instrument etiketiranja, brez pravega nadzora nad tem, kdo pride na seznam nezaželenih oseb in pod kakšnimi pogoji. Podobno je z nekaterimi drugimi programi, ki pod okriljem družabništva Halton (sredstva za delovanje pridobiva iz državne blagajne) tradicionalne instrumente neformalnega družbenega nadzora razširjajo in jih po svoje institucionalizirajo, torej prehajajo iz neformalne v sfero formalnega nadzora.

Lep primer širjenja mrež kazenskega pravosodja je boj proti anti-socialnemu vedenju, kateremu v Haltonu posvečajo veliko pozornosti. Zloglasni ASBO in retorika, ki ga spremlja, je pravzaprav odmik od ideje v skupnost usmerjenega policijskega dela, saj je izrazit primerek situacijske prevencije, ki težav ne rešuje, jih le premešča, v smislu socialne prevencije pa se zdi kot povsem neprimeren institut.

Potem pa je tukaj še vprašanje uporabnosti teh postopkov in znanja v slovenskem prostoru. Zdi se nemogoče, da bi se kulturo slovenskega naroda prilagodilo angleškemu modelom zagotavljanja varnosti in blaginje, prilagajanje teh modelov slovenskemu človeku pa bi zahtevalo kar precej znanja, potrpežljivosti in časa. Preden pa se lotimo takšnega projekta pa se moramo vprašati, ali si tega resnično želimo – kajti s koristmi bodo prišli tudi vsi negativni učinki, katerih ne smemo zanemarjati.

6 VIRI IN LITERATURA

- A Community Strategy for Sustainable Halton 2006-2011; najdeno dne 21.4.2008 na www.haltonpartnership.net/site/images/stories//strat.pdf
- Brown, A. P. (2004). Anti-Social Behaviour, Crime Control and Social Control. *Howard Journal*, 43 (2), str. 203-211.

- Burney, E (2002). Talking Tough, Acting Coy: What Happened to the Anti-Social Behaviour Order?. Howard Journal, 41 (5), str. 469-484.
- Community Strategy; najdeno dne 21.4.2008 na www naslovu: www.haltonpartnership.net/site/index.php?option=content&task=view&id=5&Itemid=34
- Engagement in Halton; najdeno dne 21.4.2008 na www naslovu: www.haltonpartnership.net/site/index.php?option=content&task=view&id=102&Itemid=100
- *Halton's anti-social behaviour strategy 2007 - 2009* (2007), Halton Strategic Partnership, Halton, dokument pridobljen 4.5.2008 na www naslovu: <http://www2.halton.gov.uk/shp/documents/ASBStrategy>
- *Halton's anti-social behaviour toolkit 2007 - 2009* (2007), Halton Strategic Partnership, Halton, dokument pridobljen 4.5.2008 na www naslovu: <http://www2.halton.gov.uk/shp/documents/Toolkit>
- Neighbourhood Management; najdeno dne 21.4.2008 na www naslovu: www.haltonpartnership.net/site/index.php?option=content&task=view&id=145&Itemid=108
- Partner Organisations; najdeno dne 21.4.2008 na www naslovu: www.haltonpartnership.net/site/index.php?option=content&task=view&id=4&Itemid=33
- The Halton Partnership; najdeno dne 21.4.2008 na www naslovu: www.haltonpartnership.net/site/index.php?option=content&task=view&id=3&Itemid=32